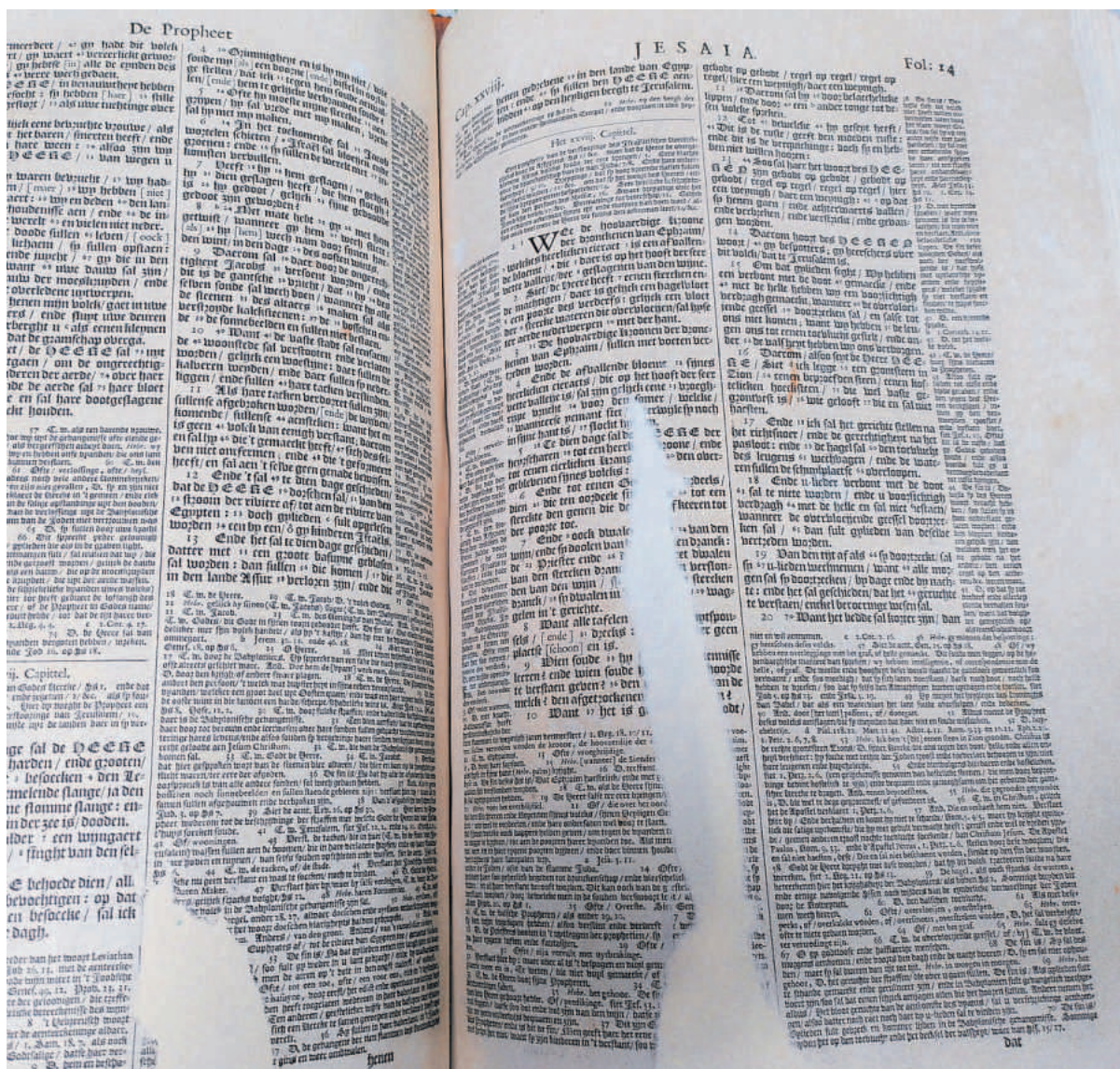

8 Geloven

Waarschijnlijk heeft een Franse soldaat met zijn zwaard in de kanselbijbel geslagen. Bij de restauratie is de beschadiging zichtbaar gehouden. Foto's: Hinne Wagenaar en Marchje Andringa

De bijbel van Jorwert lag onder het bed

De pas gerestaureerde kanselbijbel uit de Redbadtsjerke in Jorwert kwam dertig jaar geleden terecht in de kelder van een kerkvoogd. Daarna werd hij bewaard onder het bed van een ouderling, nu staat hij in de boekenkast van de predikant.

De kanselbijbel

Jan Auke Brink

Toen de Jorwerter kanselbijbel rond 1990 werd gerestaureerd was Harry Kaspers kerkvoogd van de Hervormde Gemeente Westerwert, waar Jorwert onderdeel van was. Aanpak van de zeventiende-eeuwse uitgave van de Statenvertaling was hard nodig, herinnert Kaspers zich: „Er waren pagina's los en er zaten allemaal zilvervisjes in de bijbel. Dat is toen allemaal behandeld, zodat hij weer lang mee zou kunnen.”

Maar na de restauratie kreeg de Statenbijbel uit 1682 niet weer een prominent plekje op de preekstoel; hij kwam in Kaspers' kelder terecht. „Dat was een periode dat er veel kanselbijbels uit kerken werden gestolen. Het leek me toen veiliger om hem thuis te bewaren, maar in mijn kelder heeft natuurlijk niemand er iets aan. Ikzelf keek er ook nooit in.”

Later werd hij bewaard onder het bed van een ouderling, tegenwoordig staat de bijbel in de boekenkast van Hinne Wagenaar, die als pionier-predikant van Nijkleaster de Redbadtsjerke als zijn thuis heeft. „Ik heb hier vloerverwarming waar

door er een constante temperatuur is, hij wordt nu dus goed bewaard.”

Wagenaar leest er vrijwel nooit in. „Ik heb een hele rits bijbels staan die makkelijker hanteerbaar zijn. De kanselbijbel is echt een joekel en zwaar om te tillen. Ik blader er wel eens in, en dan vind ik oude blaadjes met de liturgie van een viering of aankondigingen van een predikant.”

Over de bijbel doen spannende oorlogsverhalen de ronde. De precieze feiten kent niemand. „Wat my bystiet, is dat de kanselbijbel der hiel suterich útseach. Hy wie sa'n bytsje dwerstroch en der siet in sabelhou yn. Neffens de oerlevering soe dy der yn de Frânske tiid ynsein wêze”, zegt Rienk Klooster, dertig jaar lang predikant in Jorwert.

Kleurverschil

Het resultaat van de zwaardslag is zichtbaar aan de onderzijde. Bij de restauratie is het 'weggehakte' deel weer aangeheeld. Maar het kleurverschil van het papier laat duidelijk zien dat de bijbel op enig moment drastisch beschadigd is geraakt.

Wat er precies is gebeurd weet niemand meer. De feiten zijn niet

geboekstaafd, maar het verhaal gaat dat de beschadiging stamt uit de Bataafs-Franse tijd (1795-1813). Een Franse soldaat zou doelbewust in het heilige boek hebben gehouwen.

Bekend is dat Franse soldaten destijds in Jorwert zijn geweest. Mogelijk wilden zij overnachten in de Redbadtsjerke, maar kwam de kerkenraad of mogelijk de gemeente daartegen in verweer. Volgens het verhaal werd in ieder geval de Franse soldaten de toegang tot de kerk geweigerd, waarna een schermutseling ontstond. De Fransen bestormden de kerk en drongen binnen. Een kwaai soldaat zou uit onvrede over het verzet zijn woede op de kanselbijbel hebben gebotvield. Kaspers en Klooster zijn bekend met het verhaal, maar hebben er geen bronnen bij.

„Achteraf is wel tegen mij gezegd dat het jammer is dat we de zwaardsnede hersteld hebben”, zegt Kaspers. „Deze beschadiging is eigenlijk onderdeel van de historie van deze bijbel, maar daar hebben we toen niet bij stilgestaan.”

Eigenlijk zou die bijbel gewoon weer een plekje in de kerk moeten krijgen, meent Kaspers – tegen-

woordig voorzitter van het college van kerkrentmeesters van de Protestantse Gemeente Westerwert. „Op de preekstoel. Daar hoort hij. En als iemand hem steelt, dan is het maar zo.”

Niet waardevol

Wagenaar heeft daar wel kanttekeningen bij. „De kerkdeur staat van april tot oktober open; de kerk is dan vrij toegankelijk. Daarom hebben we geen waardevolle spullen in de kerk. Bij ons is het geestelijke waardevol, dat mag worden meegenomen. Nu is deze bijbel op zich niet waardevol, onder meer omdat er geen afbeeldingen inzitten. Maar dat moet de dief ook maar net weten. Daarom denk ik wel dat hij dan in een vitrinekast zou moeten komen te liggen, zodat hij niet zomaar mee te nemen is.”

Op de vraag of hij daar initiatief voor neemt is Kaspers terughoudend: „Er zijn andere zaken waar je vaker over vergadert. Zo'n belangrijk issue is het natuurlijk ook weer niet.”

• Dit is deel drie in een serie over kanselbijbels in Friese kerken

Voorstel Synodebestuur CGK: uitstel besluit vrouw en ambt

Nunspet | Het synodebestuur van de Christelijke Gereformeerde Kerken (CGK) wil een uitspraak over vrouw en ambt uitstellen tot volgend jaar. Niet de snelheid van een besluit is doorslaggevend, maar de „geestelijke kwaliteit” en „maximale gedragenheid” ervan. Dat blijkt uit een rapport van het moderamen, dat de landelijke vergadering van de CGK dinsdagavond digitaal bespreekt.

Het synodebestuur stelt voor, mede door de coronacrisis, om op 8 juni nog één keer bijeen te komen om wat openstaande „kleinere” agendapunten af te handelen. De synode kan die dag voorlopig (provisorisch) worden gesloten, om in de loop van 2022 weer te worden geopend. Tot die tijd wil het moderamen proberen om de verschillende meningen over vrouw en ambt bij elkaar te brengen.

Kerkenbeurs in oktober

Beurs verhuut van Utrechtse Jaarbeurs naar Expo Houten

Barneveld | De tweejaarlijkse Kerkenbeurs Nederland vindt plaats op 7 en 8 oktober 2021 in Expo Houten. Eerder was er het voornemen de beurs in mei te houden, maar dat is bij nader inzien niet haalbaar, zegt organisator Marco van de Wetering in *Kerkmagazine*. „Eind 2020 leek de verschuiving van de Kerkenbeurs

naar mei nog een constante keuze. Het ziet er echter naar uit dat de vaccinatiegraad dan nog te laag is waardoor te veel bezoekers en exposanten liever nog niet naar een beurs gaan.”

Avondopenstelling

Voor het eerst zal de Kerkenbeurs plaatsvinden op donderdag en vrijdag in plaats van vrijdag en zaterdag. Daarvoor is gekozen omdat het aantal bezoekers op zaterdag steeds verder afnam. Ook gaven volgens de organisatoren steeds meer exposanten

aan de beurs liever op doordeweekse dagen te hebben. Om het voor werkende vrijwilligers toch mogelijk te maken de beurs te bezoeken, is er een avondopenstelling op de donderdag.

De Kerkenbeurs is de facilitaire vakbeurs voor beheerders en bestuurders van kerken. Daarnaast zijn ook eigenaren van herbestemde kerken en ambtenaren regelmatig bezoekers. Eerdere jaren werd de beurs gehouden in de Utrechtse Jaarbeurs.